

به نام خداوند جان و خرد

انواع روش های ارزیابی بالینی فراگیران

Helen Dargahi

Assistant Professor, Department of Medical Education,
Iran University of Medical Sciences

Helen.dargahi@yahoo.com

سوال؟

شما بعنوان مدرس بالینی از چه روش هایی برای ارزیابی

فراگیران در محیط بالین استفاده می کنید؟

انواع روش های ارزیابی توانمندی بالینی فراگیران

- آزمون های شفاهی Viva
- آزمون های کتبی عملکرد (KF، PMP، CRP و ...)
- آسکی OSCE
- آزمون های مبتنی بر محل کار WBPA

موضوعات

□ هرم میلر Miller's pyramid

□ سؤالات کلیدی در ارزیابی

□ آزمون های مبتنی بر محل کار WBPA

▪ لاگ بوک و پورت فولیو

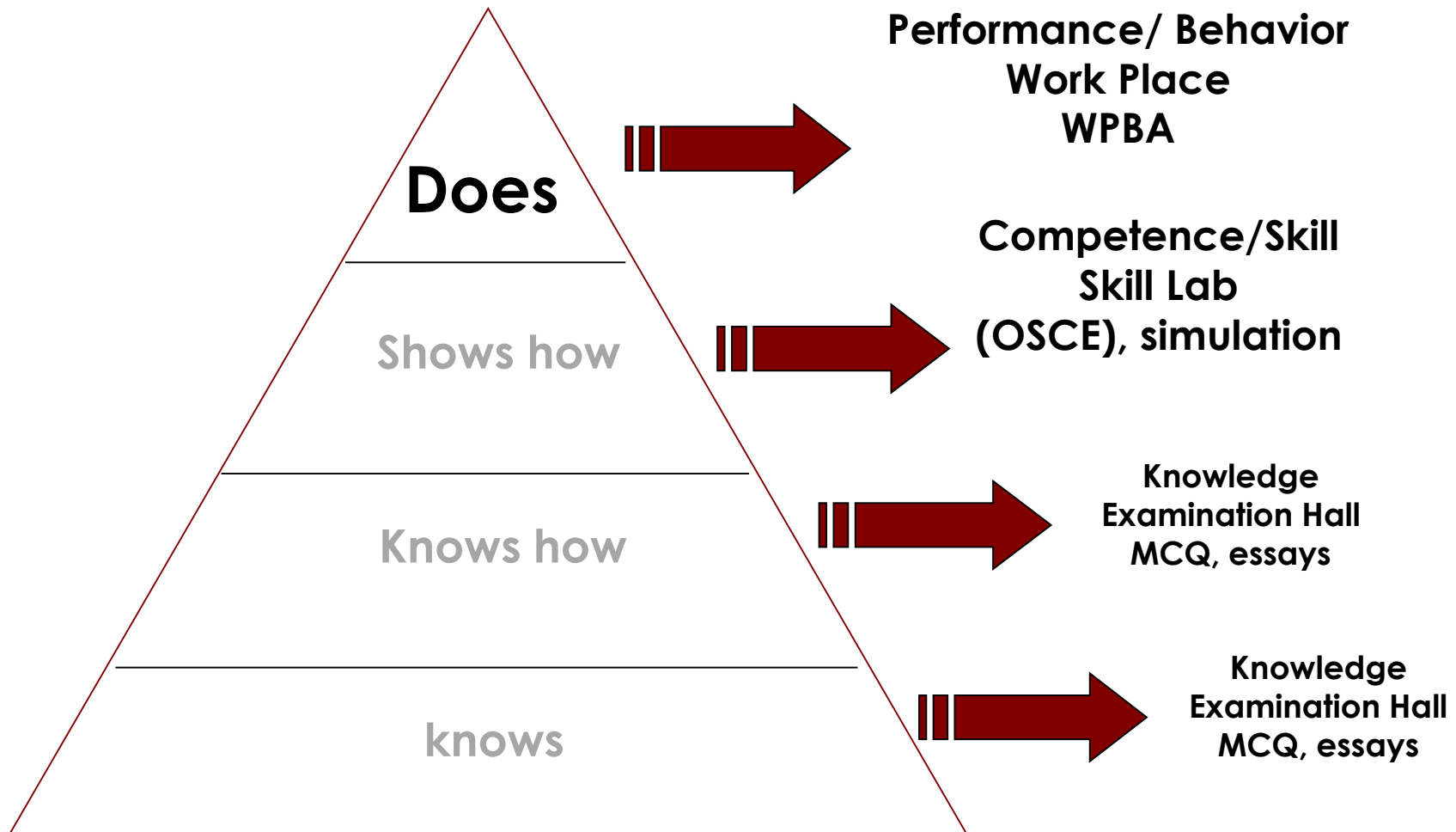
▪ ارزیابی ۳۶۰ درجه MSF

▪ Case Based Discussion

▪ Mini-CEX و DOPS

□ ارزیابی کلی یا گلوبال Global Rating

MILLER'S PYRAMID **هرم میلر**

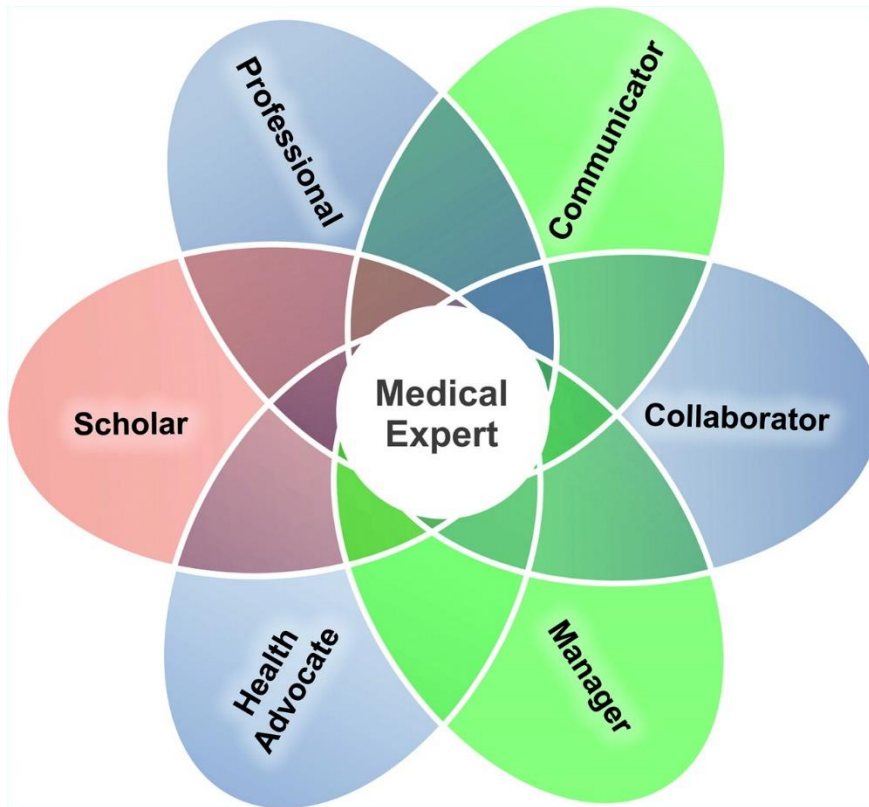

سوالات کلیدی در ارزیابی

- **What?** ☐ چه چیزی باید مورد ارزیابی قرار گیرد؟
- **Why?** ☐ ارزیابی با چه هدفی انجام میگردد؟
- **When?** ☐ چه موقع ارزیابی انجام خواهد گرفت؟
- **Who?** ☐ چه کسی ارزیابی خواهد کرد؟
- **Where?** ☐ ارزیابی در کجا صورت خواهد گرفت؟
- **How?** ☐ ارزیابی با چه روشی انجام خواهد شد؟

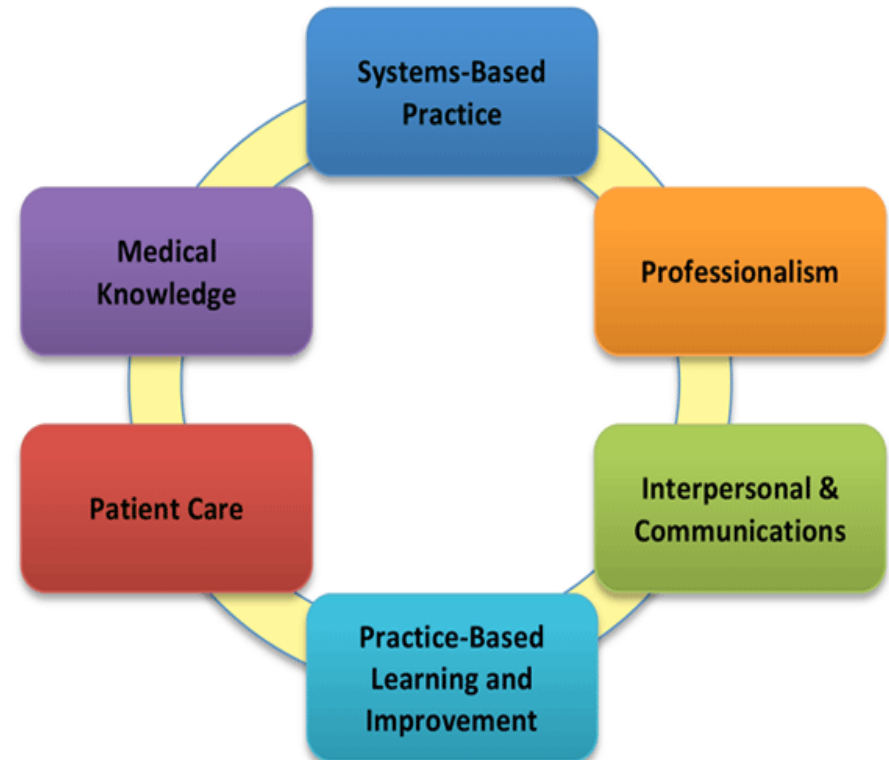
What? توانمندی های مورد انتظار

Can MEDs Framework

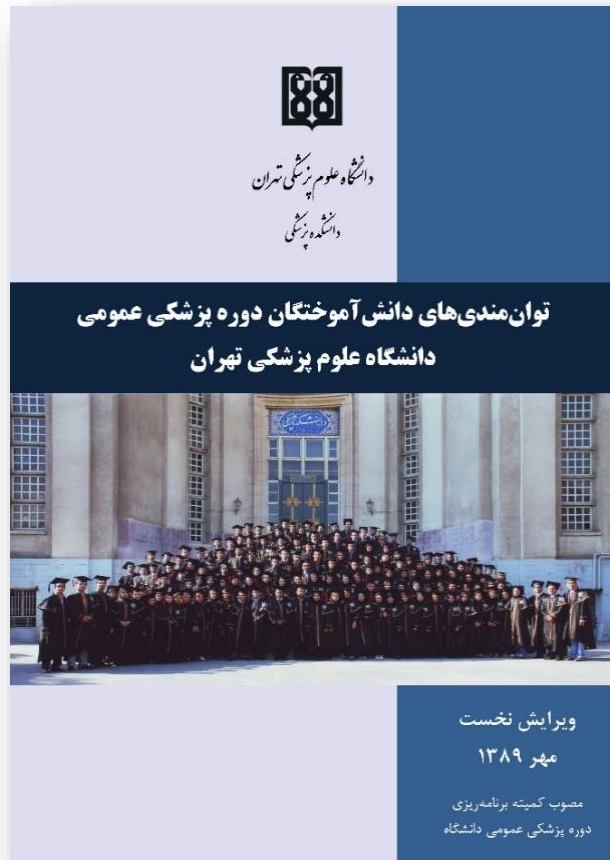

ACGME

Accreditation Council for Graduate Medical Education

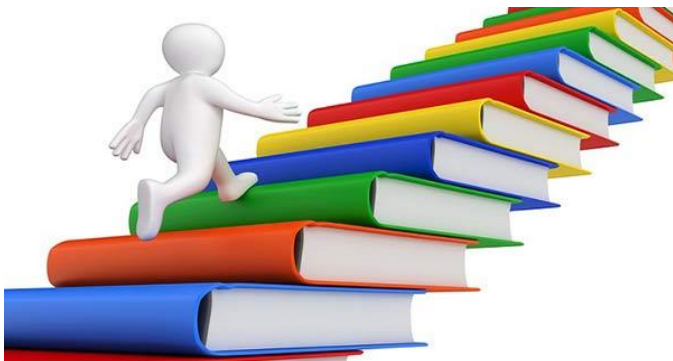
توان مندی های دانش آموختگان دوره پزشکی

1. مهارت های بالینی
2. مهارت های ارتباطی
3. مراقبت از بیمار
4. پیشگیری و ارتقای سلامت
5. رشد فردی
6. تعهد حرفه ای، اخلاق و حقوق پزشکی
7. استدلال، حل مساله و تصمیم گیری
8. نقش پزشک در نظام سلامت

Why

ارزیابی با چه هدفی انجام می گیرد؟

تکوینی - تراکمی

هنجاری - معیاری

Why

ارزیابی با چه هدفی انجام می گیرد؟

Formative assessment

□ به منظور دادن بازخورد به:

▪ فراگیران

تشویق یادگیری - آگاه نمودن دانشجو از وضعیت خود

▪ مدرسان

آگاه نمودن مدرسان - اصلاح فعالیت های یادگیری

Summative assessment

□ به منظور تصمیم گیری در مورد فراگیر

▪ گواهی دادن - ارتقاء

When

چه موقع ارزیابی انجام خواهد گرفت؟

- Summative در انتهای دوره
- Formative در طول دوره
- Pre-test در ابتدای دوره

Who

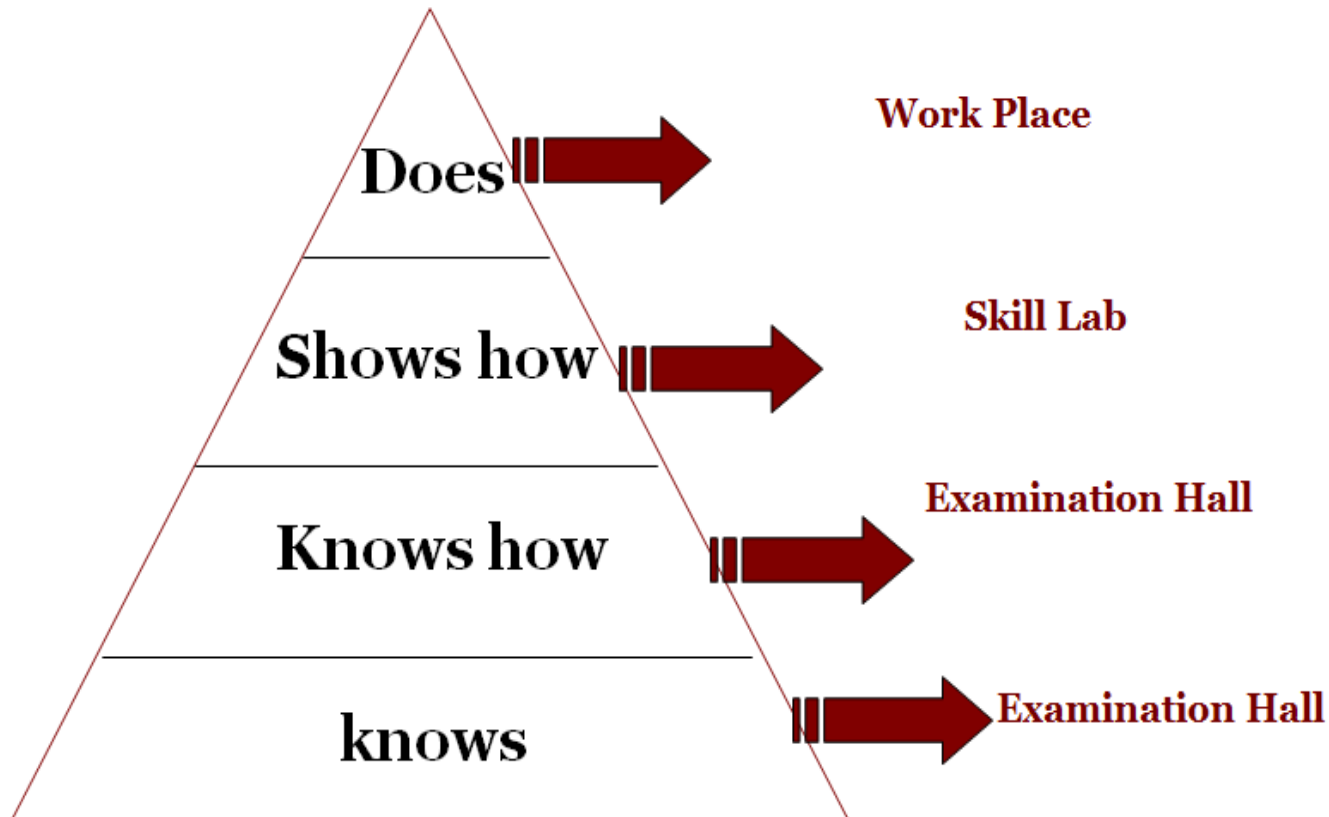
چه کسی ارزیابی خواهد کرد؟

Expert / Novice

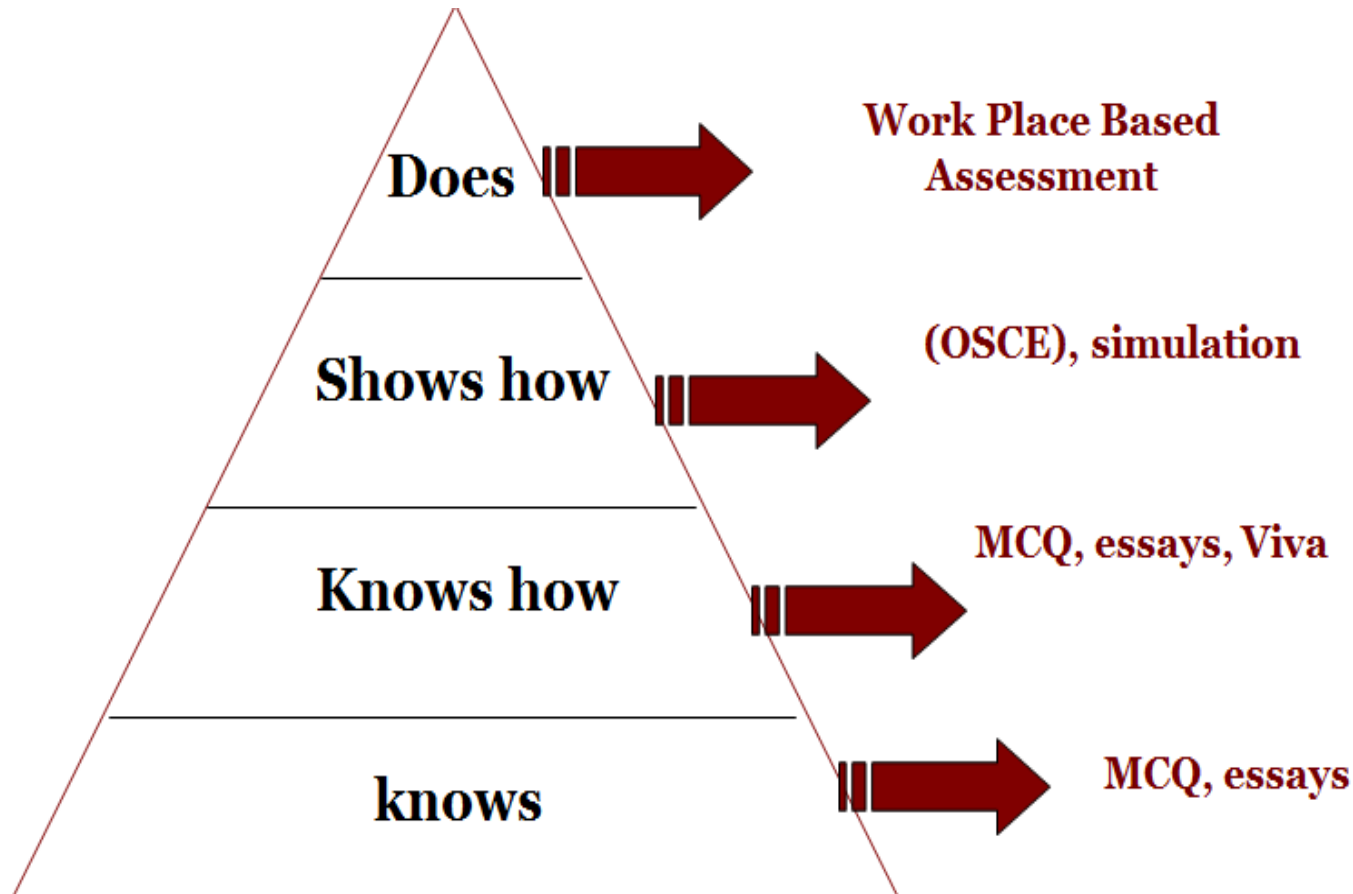
Where

ارزیابی در کجا صورت خواهد گرفت؟

HOW

ارزیابی با چه روشی انجام خواهد شد؟

انواع ابزارها برای ارزیابی مبتنی بر محل کار

تحلیل داده های عملکردی

Logbook •

Portfolio •

مشاهده رفتار طی دوره

Global Rating Form •

360 Degree(MSF) •

مشاهده مستقیم یک مواجهه

DOPS •

Mini-CEX •

بحث در مورد بیماران

Case Based Discussion •

کارنامه عملکرد آموزشی

Logbook

کارنامه عملکرد آموزشی Log books

- ❑ لاگ بوک یا دفترچه ثبت فعالیت های یادگیری، ابزاری است به منظور پایش غیر مستقیم تجربیات بالینی فراگیر. در این روش کلیه عملکردهای آموزشی و درمانی دانشجو در موقعیت ها و مکان های مختلف با تعیین درجه استقلال مستند می شود که میزان دستیابی فراگیران به اهداف آموزشی را می تواند نشان دهد.
- ❑ مرور منظم این کارنامه توسط استاد و ارائه بازخورد، سبب می شود تا دانشجو آگاه گردد که در چه زمینه هایی کارنامه وی ناقص است و نیاز به تکمیل دارد.
- ❑ با توجه به کیفی بودن مستندات، نمره گذاری و حداقل تعداد انجام کار برای کسب اعتبار یا مجوز بایستی در آن مشخص شود.

کارنامه عملکرد آموزشی Log books

مزایا

1. تجارب یادگیری فراگیران مستندسازی می شود
2. فراگیران به سمت اهداف درس هدایت می شوند
3. امکان ارائه بازخورد وجود دارد.

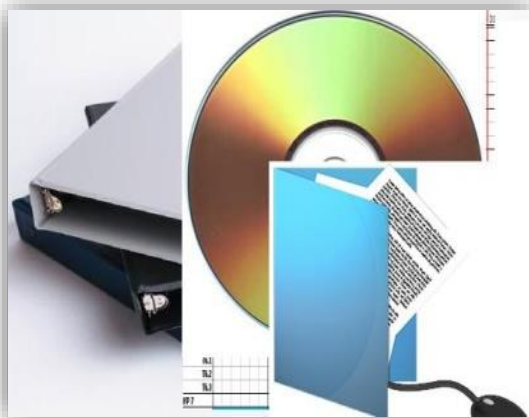
محدودیت ها

1. اثبات درستی و صحت گزارش های ثبت شده ی فراگیران و نمره دهی دشوار است
2. حداقل و حداکثرها سلیقه ای ارائه می شود

بازتاب مستند مجموعه عملکرد (کارپوشه)

Portfolio

بازتاب مستند مجموعه عملکرد (کارپوشه) Portfolio

□ کارپوشه بازتابی از رخدادها و فرایندهای کلیدی در زندگی **حرفه ای** فرد است که به ما نشان می دهد چه محتوایی آموخته شده، کاربرد آن چیست، نیازهای یادگیری کدامند و چگونه می توان به آنها دست یافت. این روش را می توان برای ارزیابی و هم برای یادگیری به کار برد.

بازتاب مستند مجموعه عملکرد (کارپوشه) Portfolio

مزایا

1. تقویت یادگیری خود محور و خودارزیابی
2. نشان دادن پیشرفت دانشجو
3. مشارکت دانشجویان و اساتید در یادگیری
4. ارزشیابی مواردی نظیر مهارت های ارتباطی و اخلاق حرفه ای
5. تقویت ظرفیت دانشجویان
6. امکان ارائه ی بازخورد

چالش ها

1. نمره دهی و پایایی بین آزمون گیرندگان
2. نگرش دانشجو نسبت به استفاده از پورتفولیو

تفاوت Portfolio با Logbook؟

Reflection

بازاندیشی

ارزیابی ۳۶۰ درجه (MSF)

ارزیابی ۳۶۰ درجه MSF

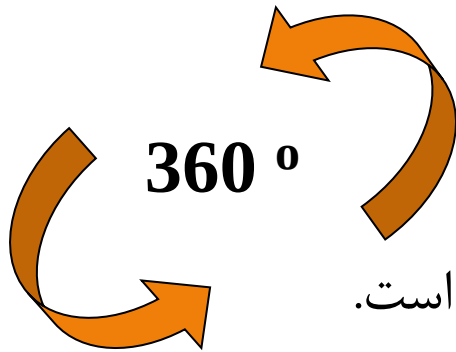
این روش با تکمیل پرسشنامه توسط افراد متعدد شامل:
خود فرد، افراد بالاتر (Seniors)، پایینتر (Juniors) و
هم سطح (Peers)، بیماران و خانواده آنها انجام می شود.

اغلب توانایی هایی نظیر **کار گروهی، برقراری ارتباط،**
مهارت های مدیریتی و قدرت تصمیم گیری در یک
دوره زمانی را می توان بررسی نمود.

ارزیابی ۳۶۰ درجه MSF

مزایا

1. امکان ارزیابی عملکرد واقعی و رفتار فراگیران فراهم می شود.
2. ارزیابی به وسیله مشاهده کنندگان متعدد صورت می گیرد.

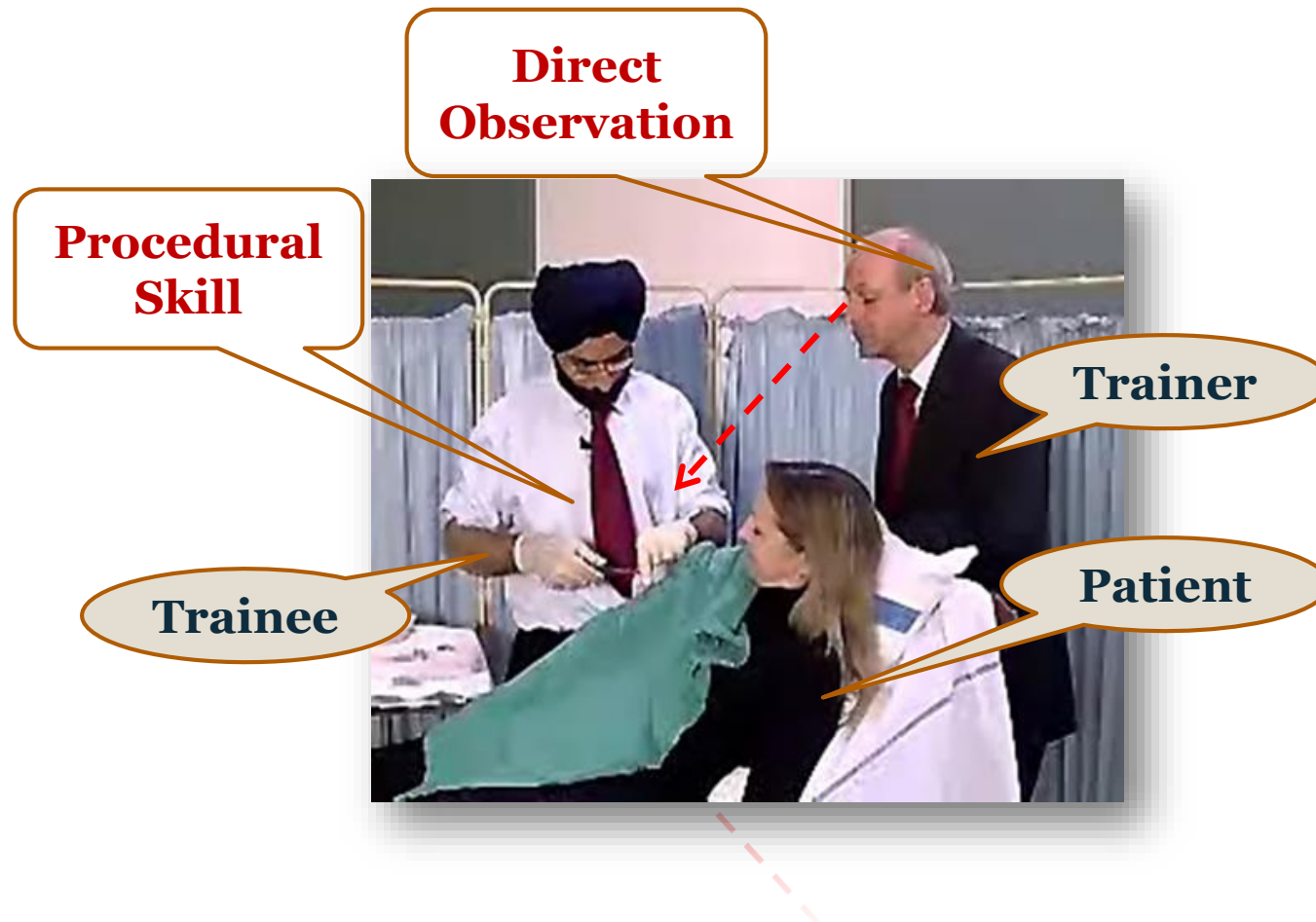
محدودیت ها

1. جمع آوری و تحلیل اطلاعات از تعداد زیادی از ارزیابان مشکل است.
2. ارزیابان ممکن است در نمره دهی به داوطلبان با عملکرد ضعیف دچار تردید شوند.

DOPS

Direct Observation Procedural Skill

DOPS

ویژگی های DOPS

- بیمار واقعی و محیط واقعی / بخش بستری، اتاق عمل، درمانگاه سرپایی، اورژانس
- مهارت های تکنیکی
- مشاهده مستقیم و تکمیل فرم: ۱۵ دقیقه
- ارائه بازخورد عینی و ساختارمند: ۵ دقیقه

مزایا و محدودیت های DOPS

مزایا

1. ارزیابی در شرایط واقعی
2. بازخورد بر اساس رفتارهای واقعی و عینی
3. ردیابی میزان پیشرفت فراگیر با توجه به فرم و چک لیست

محدودیت ها

1. مستلزم انتخاب لیستی از پروسیجرهای مهم و مناسب
2. دشواری انتخاب بیمار مناسب
3. اضطراب ناشی از مشاهده برای فراگیر
4. وقت گیر
5. دشواری ارائه بازخورد موثر
6. نمره دهی دشوار مخصوصا در ارزیابی های تراکمی

Mini-CEX

mini-clinical evaluation exercise

ویژگی های Mini-CEX

- ❑ از قدیمی ترین روش های ارزیابی مبتنی بر محل کار است
- ❑ بیمار واقعی و محیط واقعی: بیمارستان، درمانگاه سرپایی، اورژانس
- ❑ مهارت های بالینی، تعامل فراگیر با بیمار، شرح حال، معاینه، تشخیص و برنامه درمانی، تعهد حرفه ای
- ❑ مشاهده فراگیر و تکمیل فرم
- ❑ ارائه بازخورد عینی و ساختارمند

مزایا و محدودیت ها Mini-CEX

مزایا

1. مشاهده مستقیم عملکرد فراگیر
2. آسان و کاربردی جهت ارزیابی فراگیر
3. امکان ارزیابی کلی از فراگیر وجود دارد
4. امکان ارائه بازخورد

محدودیت ها

1. امکان ارزیابی تمام مهارت ها با یک بیمار امکان پذیر نیست
2. روایی و پایایی کم
3. نیاز به صرف زمان زیادی دارد

CBD

Case Based Discussion

CBD

Oral Examination

UK Case-Based Discussion

USA Chart Stimulated Recall

ویژگی های CBD

- یک آزمون شفاهی استاندارد در قالب بررسی پرونده بیمار
- مراقبت هایی که برای بیمار انجام داده، علل درخواست آزمایش ها، تشخیص، تفسیر یافته های بالینی، برنامه های درمانی، نحوه پی گیری، نحوه ثبت داده ها
- بازخورد ساختارمند

CBD

Case Based Discussion

مزایا

1. ارزیابی توانایی استدلال و تصمیم گیری بالینی بر اساس بیماران واقعی
2. قضاوت و بازخورد توسط فرد خبره
3. اثر آموزشی بالا به علت دریافت بازخورد ساختارمند و پیشنهادات
4. هزینه پایین

محدودیت ها

1. دشواری انتخاب بیماران مناسب
2. دشواری تصمیم گیری خصوصا در ارزیابی های تراکمی
3. زمان بر برای هیات علمی

ارزیابی کلی فراگیر

GLOBAL RATING

ارزیابی کلی فراگیر

امکان استفاده از این روش برای ارزیابی انواع متنوعی از عملکرد فراگیران

- ❑ مهارت‌های بالینی
- ❑ کار گروهی (Teamwork)
- ❑ مهارت دانشجو در معرفی بیمار
- ❑ مهارت‌های حل مسئله
- ❑ مشارکت و آمادگی در جلسات بحث گروهی کوچک

نکات مهم در استفاده از روش ارزیابی کلی

- ❑ فرم ارزیابی بایستی تنها شامل **رفتارهای قابل مشاهده** باشد. این رفتارها بایستی آنقدر شایع باشند که به آسانی قابل مشاهده باشند.
- ❑ برای هر عملکرد باید با نظر افراد مجرب **محورهایی** برای ارزیابی مشخص گردد. به طوری که آن محورها نمایانگر آن عملکرد به طور **استاندارد** باشند.
- ❑ وجود توضیحات در مورد **رفتار مورد انتظار** در **هر محور** در فرم ارزیابی الزامی است.

نکته مهم: استفاده از فرمهای بدون محور در مقایسه با فرمهای محور بندی شده موجب توجه بیشتر به **مهارتهای پروسیژرال** و غافل شدن از **سایر توانمندی ها** از جمله توانایی برقراری ارتباط و ... می شود.

نکات مهم در ارزیابی کلی

□ امکان کاهش اثرات هاله ای و سایر خطاهای ذهنی با **افزایش تعداد ارزیاب ها** یا

تعداد جلسات ارزیابی

□ استفاده از **ارزیاب های با تجربه و قابل اعتمادتر** به منظور بهبود میزان مفید بودن

اطلاعات بدست آمده

مزایا و محدودیت ها Global Rating

مزایا

1. روایی مناسب - در صورت اجرای درست این روش برای ارزیابی رفتارهای مورد نظر فراگیران و در شرایط واقعی و با استفاده از فرم های مناسب
2. ارزیابی بر اساس مشاهده مستقیم و کافی رفتار فراگیران
3. ارائه فیدبک

محدودیت ها

1. پایایی نامناسب
2. ضرورت تنظیم زمان مناسب و صرف وقت کافی برای مشاهده رفتار یا عملکرد فراگیر قبل از تکمیل فرم ارزیابی کلی
3. شیوع بالای اثر هاله ای Halo effect

سوال؟

از کدامیک از روش های سنجش عملکرد
استفاده کنیم؟

ماتریس هاردن: اعتبار سنجش عملکرد

Direct	Orals (Problem Based)	OSCEs SPs	Observation
	Written (Knowledge Assessment)	Simulations Models	Portfolios Logs
Indirect			
	Mediated	Simulated	In Practice

Authenticity

جمع بندی

- ❑ برای ارزیابی صحیح باید دانش و مهارت کافی داشته باشید.
- ❑ اهداف و پی آمدهای آموزشی را شناسایی کنید.
- ❑ هدف از انجام ارزیابی را مشخص نمایید.
- ❑ روشهای ارزیابی مناسب را انتخاب کنید.
- ❑ استفاده از ارزیابی های مکرر با روشهای مختلف تصویر جامع تری از فراگیر در اختیار شما قرار می دهد..
- ❑ به خاطر داشته باشید که ارزیابی، فراگیران را وادار به یادگیری می کند.

نتیجه گیری

- ❑ ارزیابی های محل کار فرصت خوبی برای ارزیابی توانمندی هایی مانند مهارت ارتباطی، کارگروهی، تعهد حرفه ای، مدیریت و ... ایجاد می کنند که معمولا در ارزیابی ها مغفول می ماند.
- ❑ تعدد آزمونگران و تعدد موارد و تعدد دفعات در ارزیابی های محل کار باید مورد توجه قرار گیرند.
- ❑ **بازخورد** یکی از اجزای مهم و اصلی در ارزیابی های مبتنی بر محل کار است.

با شکر

